

Nyheter i arbetsrätten 2023

Aktuellt på lagstiftningsområdet

EU-nyheter

Domar

Båstad den 10-11 november 2023

Arbetsmarknaden under 2022

Källa: Budgetpropositionen 2023/24:1

- Kollektivavtalens täckningsgrad
88 % 2021 (90 % 2020)

- Facklig organisationsgrad
70 % (71 % 2021)

- Tjm 73 % (74 % 2021)

- LO 59 % (62 % 2021)

Arbetsgivare

87 % (89 % 2021)

Arbetsmarknaden under 2022

- Konflikter

5 240 förlorade arbetsdagar (11 dgr 2021, 0 dgr 2020)

- Löneskillnader kvinnor/män

9,9 % (16,3 % 2005)

oförklarade skillnaden 4,7 % (6,8 % 2005)

- Tidsbegränsade anställningar av totalt antal anställda

12,6 % (14,8 % 2014)

Kvinnor 14,1 %, män 11,2 %

Aktuell lagstiftning m.m.

Visselblåsarlagen

- Visselblåsarlagen trädde ikraft den 17/12 2021.
- Krav på interna rapporteringskanaler började gälla den 17 juli 2022 för företag med minst 250 anställda.
- Krav på interna rapporteringskanaler den 17 december 2023 för företag med 50-249 anställda
- Koncerngemensam rapporteringskanal?

Koncerngemensam rapporteringskanal

- Kollektivavtal träffat för stora delar av den privata arbetsmarknaden.
- Frågetecken
  - vad innebär EU-spärren?
  - vilka förfaranden får delas?
  - hur hantera de som inte omfattas av KA?

Etableringsjobb

- Systemet bygger på en förordning och sedan antas ett avtal om etableringsjobb på förbunds nivå. (SN - LO/Unionen)
- För nyanlända med uppehållstillstånd och för personer som står långt från arbetsmarknaden (24 månader).
- Ej för personer med tillfälligt uppehållstillstånd till följd av regler om arbetskraftsinvandring.
- Lön knappt 9 000 kr i månaden inklusive arbetsgivaravgifter. Därtill erhåller den anställde en ersättning av staten upp till lägsta lön på avtalsområdet. Räknas årligen upp med samma procentsats som inkomstbasbeloppet.
- Får inte nyttjas inom avtalsområde och driftsenhet som vidtagit uppsägningar pga arbetsbrist senaste 12 månaderna

Etableringsjobb, forts.

- Omfattas av LAS. Gällande förbundsvisa kollektivavtal inom avtalsområdet tillämpas (t ex övertid, ob).
- Den anställde får inte stå under arbetsledning av annan än arbetsgivaren.
- Tidsbegränsad anställning på heltid med avvikelse från LAS och KA i max två år. Kan avbrytas i förtid (tre veckor).
- Ingen företrädesrätt till återanställning. Övriga ingen företrädesrätt till etableringsjobb.
- Fordras lokal överenskommelse.
- Nämnd prövar frågor kopplade till etableringsjobb.
- Tillämpas från årsskiftet 2023/2024

Arbetsmiljö

→ Ny regelstruktur för Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

→ 67 föreskrifter blir 15

- indelning; grundläggande, övriga och produktregler
- bättre struktur, ökad tydlighet, enklare språk
- inga materiella ändringar, undantag; bygg
- bort med dubbelreglering

→ Ikraft den 1 januari 2025

Aktuella betänkanden och förslag

Utredningsförslag Sverige 2022

→ Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus
(SOU 2022:45) Utredningen föreslår bl a

- ett utvidgat rådighetsansvar
- en utökad användning av företagshälsovård
- sanktionsavgifter på fler områden

Utredningsförslag Sverige 2022

→ De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet (SOU 2022:47)

→ Utredningen föreslår bl a

- en utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud
- det statliga anslaget till verksamheten bör höjas

→ Regeringsuppdrag Dnr: A2023/01237

AV lämna förslag hur få fler arbetstagare att engagera sig som skyddsombud (31/1 2024)

Utredningsförslag Sverige 2023

- Genomförande av minimilönedirektivet (SOU 2023:36)
- Direktivet ställer krav på rapportering (KA-täckning, minimilöner)
- Utredningen föreslår därför att
  - Medlingsinstitutet får i uppdrag att rapportera

Ikraft den 15 november 2024

Utredningsförslag Sverige 2023

→ Rätt förutsättningar för sjukskrivning
(SOU 2023:48)

Läkarintygets betydelse vid sjukskrivning m.m.

Inga förslag på lagändringar men

→ Förslag inom sex områden för bättre samverkan mellan de olika aktörerna, ökad tydlighet och kunskap i syfte att underlätta återgång i arbete.

Vad händer med...?

→ Belastningsregisterkontroll i arbetslivet
(SOU 2019:19, 2014:48)

→ Familjeveckan (Budgetpropositionen 2021/22:1)

→ Ett utökat skydd mot diskriminering (SOU 2021:94)

Pågående utredningar

- Beredskapen i arbetslivet (Dir 2022:88)
Redovisas senast den 30 november 2023
  - se över och anpassa nuvarande lagstiftning (1987)
  - se över skriftlighetskravet i MBL

- Översyn av karens och sjuklön (Dir 2022:23)
  - Tillsattes av S-regeringen. Utredningen är nedlagd, istället intern utredning i regeringskansliet

Pågående utredningar

→ Genomförande av Lönetransparensdirektivet (Dir 2023:68)

Huvuddrag;

- Bedömningskriterier för att säkerställa lönestrukturer som ger lika lön för lika eller likvärdigt arbete
- Regler om ökad lönetransparens och insyn i lönesättningen
- Regler om lönerapportering och gemensam lönebedömning
- Rättegångsregler och sanktioner

Utredningen ska redovisas senast den 31 maj 2024

Direktivet ska vara genomfört senast den 7 juni 2026

EU-nytt

→ Direktivförslag

- förbättrade arbetsvillkor på digitala plattformar

→ Förhandlingar om distansarbete och rätt till nedkoppling

Aktuella domar

EU-domstolen

Mål C-485/20 Krav på arbetsanpassning i form
omplacering för provanställd med funktionsnedsättning

Mål C-311/21 Likabehandlingsprincipen för
bemanningsanställda (Time Partner)

Mål C-427/21 Bemanningdirektivets
tillämpningsområde

Mål C-477/21 Dygnsvila och veckovila

Allmän domstol m.m.

Mål nr B 13370-22. Svea Hovrätt fastställer brott mot repressalieförbudet i meddelarskyddslagen när vårdbiträde fick skriftlig erinran (Attunda tingsrätt).

Mål nr T 6972-22. Fråga om advokatbyrå gjorde sig skyldig till åldersdiskriminering vid rekrytering av juniorassistent (Stockholms tingsrätt)

JO Dnr 7143-2022. Allvarlig kritik mot kommun efter bakgrundskontroller av anställda

AD-statistik – inkomna mål

	2022	2021	2019	2018	2017	2016	2015	2014
A-mål	163	182	145	156	160	166	201	251
B-mål	148	123	127	124	133	128	135	152
Summa	311	305	272	280	293	294	336	403

Arbetsdomstolens domar 2023

Nr 2. Butikssäljare avskedad pga misskötsamhet. Efter ogiltigförklaring prövar AD frågan om avräkning

Nr 3. Kollektivavtalstolkning. Begreppet vederlag i kollektivavtal för sjöbefäl

Nr 5. Preskription i diskrimineringstvist

AD-domar 2023, forts

Nr 11. Fråga om butikssäljare provocerades att säga upp sig (jfr. AD 2020 nr 23)

Nr 14. Fråga om skyldighet för central part att medverka i tvisteförhandling

Nr 18. Bevisbördan när uppsägningshandling påstås vara förfalskad

AD-domar 2023, forts

Nr 20. Förhandlingskyldighet inför beslut att visstidsanställa tre arbetstagare

Nr 24 Fråga om LAS var tillämplig på delägare

Nr 25 Konkurrerande kollektivavtal

AD-domar 2023, forts

Nr 26. Förhandlingsskyldighet när andrahandsavtalet inte skulle tillämpas

Nr 29. Uppsägningsförbudet vid övergång av busstrafik

Nr 32. Fråga om brott mot kollektivavtal när lärare tilldelades disciplinpåföljd

AD-domar 2023, forts

Nr 33. Fråga om anställningsform i kollektivavtal stred mot LAS och EU-rätt

Nr 34. Fråga om skyddsombud hindrats i sitt uppdrag

Nr 39. Målare avskedades efter felaktiga uppgifter vid studieledighet

AD-domar 2023, forts

Nr 42. Fråga om regionalt skyddsombud hindrats i sitt uppdrag

Nr 43. Var det brott mot 39 § MBL när arbetsgivare hyrde in målare trots veto?

Nr 46. Kollektivavtalsbrott

AD-domar 2023, forts

Nr 47. Var det föreningsrättskränkning och könsdiskriminering när Polismyndigheten genomförde säkerhetsprövning?

Nr 53. Fråga om förhandlingsskyldighet enligt 32 § LAS

AD-domar 2023 (icke refererade)

Nr 45. Föreningsrättskränkning

Nr 51. Avvisning

Arbetsdomstolens domar 2022

Missgynnande och diskriminering

Nr 4. Arbetsdomstolen prövar begreppet påtaglig störning vid begäran om föräldraledighet på deltid. Även fråga om missgynnande (jfr. AD 2005 nr 92)

Nr 53. Fråga om IVA-sjuksköterska missgynnades vid lönerrevision efter föräldraledighet

Nr 57. Fråga om könsdiskriminering alt missgynnande vid internrekrytering

AD-domar 2022, forts

Uppsägning och avskedande

Nr 7. Var tidsbegränsad anställning ett skäligt omplaceringserbjudande?

(jfr. AD 2006 nr 11 samt AD 1996 nr 144, 2006 nr 15 och 2015 nr 49)

Nr 15. Avskedande av Samhall-anställd

Nr 34. MS-sjuk administratör hos Polisen sades upp på grund av nedsatt arbetsförmåga

Nr 55. Gruvarbetare hotade kollega på fritiden

AD-domar 2022, forts

Övriga LAS

Nr 17. Begreppet månadslön i 39 § LAS – skulle fast skiftersättning ingå?

Nr 29. Var deltidsbrandmän deltidsanställda och omfattades de därför av 25 a § LAS?

Nr 45. Var matbud anställd eller inhyrd hos Foodora?

AD-domar 2022, forts

Almega-mål

Nr 9. Tolkning av kollektivavtal - lönebestämmelser vid distribution av direktreklam.

Nr 23. Gränsdragningsvist. Vilket kollektivavtal – arbetare eller tjänstemän – var tillämpligt på arbete avseende installation av hemlarm?

Nr 50. Avskedande av lagerarbetare som inte följde arbetsgivarens krav på munskydd på arbetsplatsen.

Nr 56. Avskedande av tidningsbud efter olovlig frånvaro i samband med semester i Nigeria

AD-domar 2022, forts

Stridsåtgärder

Nr 30. Var arbetsgivarorganisationens anmälan till konkurrensverket en stridsåtgärd?

Nr 33. Var Hamnarbetarförbundets blockad en tillåten sympatiåtgärd alternativt en lovlig politisk stridsåtgärd?

AD-domar, forts

Kollektivavtalstolkning

Nr 12. Konkurrerande kollektivavtal – var arbetsgivaren skyldig att tillämpa en bestämmelse i andrahandsavtal?

Nr 16. Arbetstidsförläggning vid hamnarbete

Nr 20. Arbetstidsförläggning – genomsnittsberäkning utan beräkningsperiod.

Nr 52. Hade måleriföretag brutit mot KA genom att anlitat målare som inte var utlärd?

AD-domar, forts

Säkerhetsprövning o likn.

Nr 3. Polis avskedades efter att ha förtigit och lämnat oriktiga uppgifter vid säkerhetsprövning

Nr 35. Expeditionsvakt vid hovrätt uppsagd sedan förordnande som ordningsvakt dragits in

Nr 49. Uppsägning av polis efter säkerhetsprövning ogiltigförklarad

AD-domar 2022, forts

Bisyssleförbudet i LOA

Nr 18. Poliser hade styrelseuppdrag i supporterförening för de svenska landslagen i fotboll

Nr 24. Polisbefäl hade uppdrag som fullmäktigeledamot hos försäkringsbolag

AD-domar 2022, forts

Övriga domar

Nr 26 och 44. Lönefordran i samband med företagsrekonstruktion (Ansökan om resning)

Nr 28. Fråga om statsanställd fick giltigt besked om provanställnings upphörande

Nr 47. Talan om ogiltigförklaring av uppsägning mot staten Qatar genom dess ambassad avvisades på grund av statsimmunitet

Tack för idag!

Jonas Stålnacke

Almega

